

บทที่ 1 บทนำ

สัญญาเลขที่ : SURID นวค./2559/07

ชื่อโครงการ : การพัฒนารูปแบบการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรีด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หัวหน้าโครงการ : อาจารย์ ดร.สมคิด ภูมิโคกรักษ์

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หน่วยงานร่วมโครงการ : -

ระยะเวลาดำเนินการ : 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2560 ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2561)

1. ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่เป็นเป้าหมายของมหาวิทยาลัยศิลปากรในโครงการศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความยั่งยืนของชุมชนและสังคม โดยมีพื้นที่วิจัยนำร่องจำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิม ชุมชนสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด และพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบุรี ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยผ่านมา 2 ระยะแล้ว ทำให้มหาวิทยาลัยศิลปากรได้รับข้อมูลและองค์ความรู้มากมายจากพื้นที่วิจัยนี้ จนสามารถนำมาเป็นฐานความรู้ในการพัฒนาพื้นที่เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในมิติของการท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติเริ่มมีข้อจำกัด ในขณะที่การท่องเที่ยวในเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงแต่ยังขาดการพัฒนาที่เป็นระบบ

ปัจจุบันการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีปรากฏอยู่บ้างในรูปของหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว แต่ข้อมูลเหล่านี้ส่วนมากยังมีข้อจำกัดในแง่ของรายละเอียด ความน่าเชื่อถือของข้อมูลและแหล่งข้อมูล รูปแบบในการนำเสนอหรือการเข้าถึง งานวิจัยนี้จึงต้องการนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีความละเอียด ถูกต้อง และทันสมัยซึ่งได้จากการศึกษาวิจัยจากแหล่งข้อมูลจากโครงการในระยะที่ 2 ที่เป็นเอกสารและหลักฐานต้นฉบับ มาใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการใช้นวัตกรรมทางด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ อินเทอร์เน็ต และระบบการสื่อสารผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบต่าง ๆ สำหรับเชื่อมโยงไปสู่ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อประเมินและคัดเลือกสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

2.2 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

2.3 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสร้างแบบจำลองเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

3. คำถามวิจัย

3.1 สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีที่มีใดบ้างที่สามารถกำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

3.2 ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีที่มีอยู่มีความทันสมัยและถูกต้องเพียงใด

3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรองรับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ควรมีลักษณะอย่างไร

4. กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

งานวิจัยนี้มีแนวคิดหลักคือการนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความถูกต้องและทันสมัยมาใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การจัดทำฐานข้อมูล การสร้างเนื้อหาและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมบนอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลและเครือข่ายการสื่อสารได้

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 ทราบถึงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

5.2 ได้ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

5.3 ได้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสร้างแบบจำลองเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

5.4 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งท่องเที่ยว (Destinations) หมายถึง สิ่งหรือสถานที่ที่เกิดจากธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่สามารถดึงดูดใจในด้านความสวยงาม ความน่าประทับใจ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งด้านบริการ ปัจจัยพื้นฐานในเรื่องระบบการสื่อสาร สาธารณูปโภค การขนส่ง และการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างมีมิตรไมตรี

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ข้อกำหนดเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ในการดำเนินการจัดการอย่างมีกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการพื้นที่ การจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การจัดการบุคลากรทางการท่องเที่ยว การจัดการด้านรายได้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์

ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของไทย ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปราสาทหินพิมาย และอนุสาวรีย์ชาวบ้านบางระจัน สะพานข้ามแม่น้ำแคว เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อาจจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ ทิวทัศน์เส้นทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เป็นต้น

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction Standard) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบ จะมีหลักเกณฑ์และดัชนีชี้วัด

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หมายถึง กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยการกำหนดข้อมูลเชิงบรรยายหรือข้อมูลคุณลักษณะ (Attribute Data) และสารสนเทศ เช่น ที่อยู่ บ้านเลขที่ ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ (Spatial Data) เช่น ตำแหน่งบ้าน ถนน แม่น้ำ เป็นต้น ในรูปของ ตารางข้อมูล และ ฐานข้อมูล

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้าง การนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับและส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำไปใช้งานใหม่ เทคโนโลยีเหล่านี้มักจะหมายถึง คอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบด้วยส่วนอุปกรณ์ (hardware) ส่วนคำสั่ง (software) และส่วนข้อมูล (data) และระบบการสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ ระบบสื่อสารข้อมูล ดาวเทียมหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ทั้งมีสายและไร้สาย